

Nærings- og Fiskeridepartementet og Klima og Miljødepartementet

Sendes kun elektronisk

Hvalstad, 07.04.2025

Innspill til forslag til fiskeriltak som kan bidra til å bygge opp fiskebestandene og økosystem i Oslofjorden

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til høring fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Klima- og miljødepartementet (KLD) med forslag til fiskeriltak som kan bidra til å bygge opp fiskebestandene og et velfungerende økosystem i Oslofjorden (deres ref. 25/415-5), og ønsker å gi følgende innspill.

Innledning

NJFF deler bekymringen for den alvorlige miljøsituasjonen i Oslofjorden, som preges av store utfordringer knyttet til forurensing, overfiske og omfattende nedbygging i og ved strandsonen. Vi støtter derfor behovet for å gjennomføre kraftfulle tiltak som kan bidra til å gjenoppbygge fiskebestandene og sikre fjordens økosystemer i fremtiden. Samtidig vil vi understreke viktigheten av, innenfor denne rammen, at tiltakene balanseres på en måte som også ivaretar rekreasjons- og sportsfiske innenfor bærekraftige rammer.

Vi mener at forslaget fra NFD/KLD på mange måter begynner i feil ende mht de tiltakene som foreslås. Særlig gjelder det forslag til tiltak som omfatter sportsfiske. NJFF mener blant annet at reguleringsforslagene, i de delene av fjorden NFD/KLD foreslår at det fortsatt skal tillates fritidsfiske, er for generelle og lite målrettede med hensyn til å løse de utfordringene en ønsker å løse. NJFF mener også man går glipp av en unik mulighet til å forvalte fisket med stang og håndsnøre (heretter sportsfiske) på en måte som kan forenes med målet om å både gjenoppbygge svake fiskebestander og økosystemer. NJFF mener dette kan gjøres uten at en samtidig forbyr absolutt alt sportsfiske, herunder arter som tåler fisket, i svært

[Skriv her]

store områder og i svært lang tid. NJFF støtter bruk av nullfiskeområder, men mener en må bruke noe mer tid på å vurdere antall, størrelser og om aktiviteten i disse kan reguleres på en måte som også kan inkludere et svært begrenset men strengere regulert sportsfiske enn til nå.

[Nullfiskeområder i Indre Oslofjord, Færder nasjonalpark og Ytre Hvaler nasjonalpark og fiske etter marine arter](#)

NJFF støtter at det ved behov innføres svært strenge reguleringer, også for sportsfiske. Dette gjelder også nullfiskeområder som er av hensiktsmessig størrelse og innretning. Når det gjelder de foreslåtte nullfiskeområdene, mener imidlertid NJFF at disse, og da særlig den omfattende sonen innenfor linjen Horten–Moss, er for store og uhensiktsmessige.

NJFF foreslår derfor en tilnærming med flere mindre, men mer målrettede nullfiskeområder som kan beskytte spesifikke arter og habitater mer effektivt, samtidig som man ivaretar viktige områder for sportsfiske og dermed også sikrer et fortsatt bredt engasjement for nødvendige miljøtiltak i Oslofjorden.

De områder som er foreslått av departementene vil føre til at sportsfiskere mister tilgang til sentrale rekreasjonsområder, noe som med sikkerhet vil redusere lokalt engasjement og interesse for å delta i og støtte opp om øvrige miljøtiltak i fjorden. NJFF mener dessuten at så store og grovinndelte områder vanskeliggjør evaluering av effekten av nullfiskeområdene, da sammenlignbare referanseområder med mindre restriksjoner vil bli langt vanskeligere å definere tydelig.

NJFFs alternative forslag til hvordan en tilnærmer seg bruken av nullfiskeområder vil antagelig kreve et noe bedre faktagrunnlag enn det som ligger til grunn for høringsforslaget. NJFF mener høringsnotatet beskriver en del av usikkerhetene mht hvor godt begrunnet forslaget om nullfiskeområdene er, og hvilken effekt en kan forvente av tiltaket dersom det vedtas. Gjennomgående er det vanskelig å lese høringsnotatet, og de dokumenter som er levert fra Fiskeridirektoratet i løpet av 2024, på annet vis enn at en i realiteten ikke vet om dette tiltaket vil gi tiltenkt effekt. NJFF mener imidlertid det er fornuftig at NFD/KLD legger til grunn Fiskeridirektoratets utgangspunkt om at torsk alene ikke er en god parameter for tilstanden i fiskesamfunnet i Oslofjorden i årene fremover. Det tror NJFF dessverre er en helt korrekt antagelse.

Torsken har vært totalfredet siden juni 2019, og det er forbudt å fiske etter marine arter i store deler av fjorden i perioden 1/1-30/4. For de som ferdes langs fjorden er det som følge av det åpenbart at det er over tid blitt færre sportsfiskere. I områder hvor det tidligere sto betydelig med ulovlige garn på våren er disse heldigvis også en sjeldenhet i dag. Det er synd at Havforskningsinstituttet (HI) ikke har fått i oppdrag å følge opp beskatningen i fjorden

[Skriv her]

bedre. De ferskeste tallene er fra før forbudet fra juni 2019, og disse tallene er igjen basert på en pilotundersøkelse hvor en mest av alt ønsket å teste ut en metode for innsamling av den typen data. Det er tross dette utvilsomt behov for ytterligere reguleringer i fisket, men manglende data gjør uansett at vi nå risikerer å iverksette tiltak basert på en god dose antagelser og et svært mangelfullt kunnskapsgrunnlag. Da trår en fort feil.

NJFF mener usikkerheten i bredt kunne vært belyst bedre i høringsnotatet, men savner også en beskrivelse av hvordan en vil følge opp tiltaket i det tiåret (eller tiårene) som kommer. Både med hensyn til å etablere relevante referanseområder, overvåkingsbehov og eventuelle justeringsmuligheter underveis i den perioden en ser for seg at dette eventuelt skal virke.

NJFF mener uavhengig av denne prosessen at det er en svakhet at HI ikke er gitt tilstrekkelig med ressurser til å gjøre en god inventering av fjorden i årene både før og etter forbudet mot å fiske torsk som ble innført for snart 6 år siden. Det er heller ikke, siden før fredningen av torsken i 2019, gjort noen undersøkelser som viser hvilke arter og hvor stort antall av de enkelte artene som beskatnes i sportsfiske. Det antas kun at beskatningen av torsk er vesentlig redusert. Høringsnotatet påpeker også at de pelagiske bestandene, slik som sild, brisling og makrell, er gode. Dette er også vist i nyere undersøkelser utført av HI (for brisling, sild og ansjos). Det gjelder presumtivt også i de foreslåtte nullfiskeområdene.

Flere, men i sum like store nullfiskeområder

NJFF forslår, som nevnt, at en framfor å innføre tre store og nokså sjablongmessig plasserte nullfiskeområder, heller etablerer 8-12 mindre områder i et nettverk. Disse kan i sum dekke like store arealer, men kan plasseres strategisk og målrettet i områder man har et særskilt ønske om å bevare en eller flere arter/habitater, for eksempel viktige gyte- og oppvekstområder, eller områder som er spesielt utsatt for menneskelig påvirkning. Dette vil også være mer i tråd med forskeroppropet fra våren 2024

(<https://www.khrono.no/okosystemet-i-oslofjorden-kollapser-vi-trenger-tiltak/858786>) hvor det ble pekt på ønske om et nettverk av nullfiskeområder – noe departementenes forslag, etter NJFFs vurdering, ikke oppfyller.

Med en slik tilnærming, er det også lettere å opprette gode og sammenlignbare referanseområder. Referanseområdene er svært viktige, da de i langt større grad vil gjøre det mulig å løpende evaluere effekten av eventuelle reguleringer.

Med de verktøyene vi i dag har, bl.a. Fiskeridirektoratets «Fritidsfiske-app», så vil det ikke være mer krevende enn det allerede er i dag å forholde seg til eventuelle fiskeforbudssoner. Sportsfiskerne må allerede i dag forholde seg til om lag 200 fredningssoner i fjorden fra og med Telemark til svenskegrensen (inkludert fredningssoner utenfor anadrome vassdrag

[Skriv her]

m.m.). Det greier majoriteten helt fint. De øvrige må informeres bedre både før de skal fiske og ved eventuelle overtredelser (oppsyn).

Skjerpede reguleringer for sportsfiske, også utenfor eventuelle nullfiskeområder

I høringsnotatet har NFD/KLD foreslått å skjerpe inn reguleringen for fritids- og sportsfisket, blant annet ved justeringer mht tillatt antall teiner/ruser etter krepsdyr, samt å kun tillate fiske med stang/håndsnøre utenfor de foreslåtte nullfiskeområdene.

NJFF har ovenfor begge departementene foreslått at en, uavhengig av om en innfører nullfiskeområder eller ikke, må regulere fisket etter ulike arter mer målrettet. Antall sportsfiskere i Oslofjorden har åpenbart sunket de de seinere årene, men om en innfører store nullfiskeområder må det forventes at fisketrykket vil øke på utsiden av disse. Da vil ventelig det å ikke regulere fisket utover å tillate fiske med stang og håndsnøre, bli en for lite treffsikker regulering. I dag er fritidsfiske med garn i realiteten allerede forbudt. Det som foreslås er, med unntak av de som skal fiske krepsdyr, en videreføring av dagens reguleringer.

NJFF anbefaler at reguleringer for sports- og fritidsfiske generelt strammes noe inn. Aktuelle reguleringer for sportsfiske i hele Oslofjorden kan være økt minstemål på de artene som allerede har dette, et maks mål på enkelte arter for å tillate fisk å bli stor (sjørret, lyr mm.), og redskapsbegrensninger for å redusere sjansen for bifangst av torskefisk. Dersom en tillater et begrenset sportsfiske i nullfiskeområdene, f.eks. etter sjørret og makrell, så kan dette gjøres til et svært rettet fiske gjennom særskilte reguleringer – f.eks. kun tillatt å fiske med flue- spinnfiske fra land og eventuelt bruk av «makrellhekle» om en fisker fra båt sommertid.

Slike regulering må, uavhengig av om det er nullfiskeområder eller ikke, følges opp med styrket kontroll og overvåking for å sikre at regelverk overholdes. Det bør også satses på mer målgruppetilpasset informasjon til sports- og fritidsfiskere, blant annet gjennom økt bruk og videreutvikling av eksisterende digitale løsninger, slik som Fiskeridirektoratets app, og fysiske skilt plassert på strategiske plasser langs fjorden m.m.. Dette vil bidra til at regler etterfølges og redusere utilsiktede brudd på reguleringene.

Konkret om hvert av de tre foreslåtte nullfiskeområdene

NJFF mener som nevnt at de tre foreslåtte nullfiskeområdene eventuelt bør erstattes av flere mer hensiktsmessige nullfiskeområder. Det er vårt primærstandpunkt.

Dersom en likevel faller ned på å beholde noe som minner om forslaget i høringsnotatet, så velger vi likevel å presentere et sekundært forslag:

[Skriv her]

Nullfiskesonen nord for Horten-Moss:

Denne sonen mener NJFF at må splittes opp slik at den ikke stenger av et så enormt område. Det er uansett ikke logisk å ha med Drammensfjorden i en slik sone.

Drammensfjorden er en utpreget brakkvannsfjord med sine helt særegne utfordringer – bl.a. oksygenfattig bunnvann. Det mest utbredte fisket i Drammensfjorden er sjørretfiske. Fiske etter sik og abbor er det vesentligste i indre deler av fjorden (alle de nevnte artene er ferskvannsfisk). Ut mot Svelvik er også sjørretfisket dominerende, men det har nok tidligere vært et visst fiske etter bunnlevende torskefisk. I Drammensfjorden vil det være mer enn tilstrekkelig å innføre skjerpede regler for sportsfiske etter sjørret. Abbor- og sikbestandene er tallrike, og de marine artene er i liten grad etterstrebet. Slik vi leser høringsnotatet vil uansett ikke fisket etter abbor og sik omfattes av forslagene, da de hverken er marine eller anadrome.

Nullfiskesonene ved Ytre Hvaler og Færder nasjonalparker:

Dersom de to foreslåtte nullfiske-sonene ikke endres betydelig i omfang, så foreslår NJFF at disse sonene, slik de nå er plassert inn mot leia, får samme avgrensning som nasjonalparkene. En slik justering vil være enkle å forholde seg til for de som bruker området, da nasjonalparkgrensene er godt etablert og kjent. Det ville også redusert faren for en uhensiktsmessig stor forskyvning av fisketrykket til motsatt side av Tjøme og de berørte Hvalerøyene.

Anadrom laksefisk

NJFF mener det er avgjørende at fiske etter anadrom laksefisk, spesielt sjørret, fortsatt kan drives på et bærekraftig nivå også innenfor eventuelle nullfiskeområdene. Vurderingen som er gjort for å vurdere effekten av å forby sportsfiske etter sjørret i de kanskje mest attraktive delene av Oslofjorden er etter NJFFs syn for mangelfull. Når en foreslår å innføre et så inngrepene tiltak må en forvente at det belegges med mer kunnskap enn å anta at effekten blir liten.

KLD foreslår, til tross for at det poengteres at bestandene av sjørret i fjorden i hovedsak er bærekraftige, forskriftsendringer som vil forby det de selv da må anse som et bærekraftig fiske etter sjørret i nullfiskeområdene. Argumentasjonen for dette er noe ulogisk. Det vises til at fisketrykket fra fritidsfiske i fjorden er betydelig, og sammenlignbart med påvirkningen fra yrkesfisket. Det sies imidlertid ikke noe om hvordan et rettet og godt regulert sportsfiske etter sjørret kan ha en slik påvirkning. Departementet viser videre til naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd, om den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet ellers, uten å kvantifisere det rettede sjørretfiskets effekt på dette biologiske mangfoldet. NJFF mener denne vurderingen dessverre er basert på manglende kunnskap om dette spesifikke

[Skriv her]

sportsfisket. Det mener vi er et altfor tynt grunnlag å ta en så viktig beslutning på. Særlig med tanke på hvor inngripende dette tiltaket vil være i minst ti år fremover.

Sjørretbestanden i Oslofjorden vurderes per i dag, også av Miljødirektoratet, som god sammenlignet med det meste av Norges kyst. Det er ikke noe i vurderinger Vitenskapelig råd for lakseforvaltningen (VRL) har gjort eller NIVAs «Tilstandsrapport for Oslofjorden» (NIVA Rapport 8036-2024) som tilsier at denne situasjonen har endret seg. Det er, som for Norge ellers, behov for å få en generelt bedre oversikt over sjørretbestanden, men det finnes ikke et faglig grunnlag for et totalforbud som inkluderer sjørretfiske. Dersom fiskeforbudet begrunnes i at det vil gjøre oppsynet enklere, så går en bort fra en forvaltning av våre anadrome laksefisker basert på kunnskap. Om en beveger seg i en slik retning frykter NJFF at en risikerer å undergrave tilliten til miljøforvaltningens ivaretagelse av de anadrome laksefiskene også nasjonalt.

Et slikt forbud vil uansett ramme sportsfisket unødig og urettmessig hardt. Det vil med sikkerhet redusere motivasjonen hos frivillige til å bidra i viktig arbeid med habitatrestaurering og miljøtiltak i elvene og bekkene rundt fjorden.

NJFF har med midler fra Miljødirektoratet fått gjennomført en kartlegging av sjørretbekker fra og med Vestfold-Telemark til svenskegrensa. Fra sydspissen av Tjøme til svenskegrensa er det i dag 248 bekker (sideelver i vassdrag ikke medregnet). 135 av disse ligger inne i de områdene NFD/KLD når foreslår å forby all aktivitet. Kartleggingen viser at det fortsatt er et stort behov for å restaurere en svært høy andel av disse vassdragene, og at de estimerte kostnadene er overkommelige. Det er et uttalt ønske fra Miljødirektoratet om at en skal øke innsatsen med hensyn til å restaurere natur, herunder gyte og oppvekstområder og kantvegetasjon i og ved sjørretbekker rundt Oslofjorden. Uten engasjerte ildsjeler er det vanskelig å se hvordan en skal få gjort denne store og viktige innsatsen for en levende fjord. NJFF foreslår at KLD endrer tilnærming, og tillater fiske etter sjørret med sportsfiskeredskap i hele fjorden, også i eventuelle nullfiskeområder. NJFF mener også det er på høy tid at en øker minstemålet for sjørret til 45 cm, og at en vurderer å innføre et maksimumsmål på tentativt 55 cm slik at en får et fangstvindu på 45-55 cm. Dette bør gjelde i hele fjorden, og vil redusere fangsttrykket på sjørreten vesentlig, og være en forvaltning som er mer i tråd med artens biologi og moderne sportsfiskeforvaltning. Denne typen regulering er helt vanlig i elvene våre, og det er mange av de samme sportsfiskerne som fisker etter sjørret i sjøen, så tilnærmingen er kjent. Det vil ta noe tid før en får alle til å følge en slik tilnærming, men dette er en svært god anledning. NJFF bistår gjerne både med hensyn til å informere godt og bredt til alle grupper av sportsfiskere.

Tilsvarende mener vi for ordens skyld at fiskerimyndighetene bør innføre økt minstemål og maksimumsmål på marine arter der dette er hensiktsmessig for å ivareta store kjønnsmodne individer. Lyr og piggvar er eksempler på arter der dette bør vurderes.

[Skriv her]

Strengere regulering av yrkesfisket

Når det gjelder yrkesfisket, ser også NJFF behov for strengere reguleringer. Vi velger å ikke kommentere de foreslåtte reguleringene i detalj, ut over at en uavhengig av hva en til slutt ender opp med mht nullfiskeområder, bør innføre et forbud mot bunntåling i nasjonalparkene, samt forbud mot oppsamlingspose. NJFF støtter også at det innføres betydelige restriksjoner for brisling- og sildefisket, gitt disse artenes betydning som nøkkelarter i fjordens næringskjede.

Avslutning

Målrrettede reguleringer

I Oslofjorden er det registrert mer enn 160 fiskearter, om lag 70 arter er det en kan kalle attraktive for sportsfiskere. Mange av dem er tallrike, mens slike som torsk og en rekke andre arter sliter. NJFF støtter målrrettede reguleringer som gir tilstrekkelig beskyttelse av spesielt utsatte arter og habitater, samtidig som vi ivaretar og legger til rette for bærekraftig sportsfiske etter arter som tåler dette godt, slik som makrell og en rekke flatfisk. Vi mener at totalfredningen av torsk fortsatt er nødvendig gitt bestandens kritiske tilstand.

Vi anbefaler i å evaluere dagens minstemål og vurdere innføring av maks mål eller såkalte «fangstvindu» for å gi økt beskyttelse til store gytemodne individer i fisket etter andre arter, blant annet sjøørret. Videre mener NJFF at innføring av realistiske dagskvoter for de artene som har et høstbart overskudd, kombinert med sesongbaserte restriksjoner og redskapsbegrensninger primært basert på stang- og håndsnøre, vil bidra til å sikre bærekraftige uttak og redusere risikoen for utilsiktet bifangst.

Viktigheten av aktiv brukerinvolvering

For å sikre en langsiktig og effektiv forvaltning av Oslofjorden mener NJFF det er avgjørende at befolkningen rundt fjorden involveres aktivt i utforming, gjennomføring og evaluering av tiltakene. Dette vil øke forståelsen, sikre større eierskap og dermed forbedre etterlevelsen av reguleringene. Tiltakene må oppleves som hensiktsmessige, rettferdige og faglig godt begrunnet for å sikre et varig engasjement blant innbyggerne.

Dersom de mest inngripende tiltakene blir innført uten justeringer, frykter NJFF at engasjementet for fjorden vil falle vesentlig. Vi håper selvfølgelig at en gjennom denne høringen ender med et resultat som i større grad også ivaretar et bærekraftig sports- og fritidsfiske. Vi er helt sikre på at det kan gjøres, og at det i større grad vil bidra til å sikre en levende, bærekraftig og attraktiv Oslofjord til glede for både nåværende og kommende generasjoner.

[Skriv her]

Oppsummering

- NJFF deler bekymringen om den alvorlige miljøsituasjonen i Oslofjorden og støtter behovet for tiltak for å gjenoppbygge fiskebestander og økosystemer. Samtidig understreker NJFF viktigheten av at tiltakene også ivaretar sports- og fritidsfiske, da dette er viktig for lokalbefolkningens friluftsliv og engasjement.
- NJFF mener at forslaget om omfattende nullfiskeområder, spesielt den store sonen mellom Horten og Moss, er for store og lite målrettede. Organisasjonen foreslår isteden 8-12 mindre, strategisk plasserte nullfiskeområder som kan beskytte spesifikke arter og habitater mer effektivt, samtidig som viktige områder for sportsfiske ivaretas. NJFF kritiserer også det mangelfulle faktagrunnlaget og etterlyser plan for overvåking og evaluering av tiltakene.
- Når det gjelder regulering av sportsfiske generelt, anbefaler NJFF strammere reguleringer, inkludert økt minstemål og innføring av maksimumsmål (fangstvindu) på viktige arter som sjørørret, lyr og piggvar. NJFF foreslår også målrettede redskapsbegrensninger og bedre informasjons- og kontrolltiltak for å sikre overholdelse.
- NJFF påpeker at sjørørretbestanden er bærekraftig og at et totalforbud mot sjørørretfiske er unødvendig og kan redusere motivasjonen for frivillig innsats i restaurering av sjørørretbekker. NJFF foreslår derfor å tillate sportsfiske etter sjørørret med innførte reguleringer som økt minstemål og fangstvindu (45-55 cm).
- Når det gjelder yrkesfisket, ønsker NJFF strengere reguleringer, inkludert et forbud mot bunntål i nasjonalparkene og restriksjoner på silde- og brislingfiske.

Til slutt understreker NJFF betydningen av aktiv brukerinvolvering for å sikre effektivitet og etterlevelse av tiltakene. Vi advarer mot at omfattende, lite målrettede tiltak kan redusere lokalt engasjement og etterlevelse av miljøtiltakene.

Vennlig hilsen

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Eldar Berli
Generalsekretær

Siri Parmann
Fagsjef